

Ristaren Manne har icke namngivit sig i någon annan inskrift. Förmodligen har han dock ristat även U 1006 och U 1008, kanske också U 1010. Gemensamt för dessa ristningar är den något osäkra huggningstekniken och de grunda, otydliga linjerna. Korset är identiskt detsamma på U 1006, 1007 och 1008. Ornamentiken överensstämmer i huvuddragen å ena sidan på U 1006 och 1007, med runbandet lagt utefter stenens ytterkanter, å andra sidan på U 1008 och 1010, med runbandet lagt i runda öglor, som anpassa sig efter stenarnas form.

Åtminstone tre av dessa stenar ha varit resta på forntida gravfält och stå ännu kvar på ursprunglig plats: U 1006, 1007 och 1010. U 1008 har tyvärr blivit flyttad och finns endast fragmentariskt i behåll.

1008. Västerberga, Rasbo sn. Nu i Rasbo kyrka.

Pl. 46.

Litteratur: B 534, L 295. J. Bureus, F a 6 s. 184 n:r 96 (Rhezeliuss), F a 5 n:r 288, F a 1 s. 66; J. Rhezelius, F c 6 (*Monumenta Uplandica*), s. 37 (utg. i UFT h. 30, 1915), R 550 (UUB) n:r 17; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 2, bl. 141; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 1, s. 103, 370, R 556 (UUB), s. 456; G. Floderus, *Beskrifning öfver Rasbo härads antiqviteter*, 1813 (UUB); A. Floderus, *De paroeciis Uplandiæ Rasbo et Kihl* (diss. Uppsala, 1848), s. 6; UFT h. 2 (1872), s. 50; G. Ahlbin i *Stockholms Dagblad* 6/5 1901, *Uppsala Nya Tidning* 19/6 1923, brev till Riksantikvarien 3/7 och 20/7 1922, 22/5 1925, 3/1 1927, till prof. O. Almgren 29/12 1922 (ATA); B. Bergman, *Inventering av fasta fornminnen i Rasbo sn* 10/6 1925, med tillägg 27/6 och 7/12 1926 (ATA), *Uppländsk run- och bildstensristning* (1948), s. 217.

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckningar (i F c 6 och R 550); Bureus, kopparstick (F f 6 n:r 116); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 534); B. Bergman foto 1925 (ATA).

Runstenen, varav numera endast ett par fragment äro bevarade, var känd redan av Bureus, genom meddelande av Rhezelius. Platsen anges av denne sålunda: »Widh West berga sönan byn uidh gri[n]den är denne R[un] rest op. 28 Sept.» (F c 6); »Widh Wäster Berga» (F a 6); »Widh wester Berga, i backan sönan byn. Denne Runsten lågh aldeles omkull, huilken iagh opresa lät, och är på honom klar styl och mycket slät» (R 550). F a 5: »Wästerberga.» — *Ransakningarna*: »Wästerberga backan enn stehn påskrifwen.» — Peringskiöld, *Monumenta*: »Westerberga, wid Byen, finnes En Steen» (B 534 och L 295: »Westerberga»). — Anders Celsius har granskat inskriften den 13 juni 1726 och Olof Celsius den 2 maj 1727. Den förre kallar platsen »Rasboberga». — G. Floderus uppger ännu 1813, att »Wid Wästerberga by finnes en runsten, på hwilken står ...» Men A. Floderus kunde år 1848 meddela, att stenen var sönderslagen och till större delen förkommen: »Ad vicum Westerberga usque ad annos proximos stetit cippus runicus, cujus partem in fundamento lapideo horrei cujusdam adhuc videre licet.» — R. Dybeck uppgav i sin reseberättelse 1866: »Ett stycke af en runsten uttogs ur källarmuren vid Vesterberga och ett annat ur grunden till en loge derstädes.» Åtgärden synes endast ha blivit planerad, ej utförd, och stenen är icke medtagen i *Sveriges runurkunder*. I *Beskrivningen till Geologiska kartbladet »Uppsala»* omtalas endast det ena fragmentet: »vid Westerberga, skadad och liggande i stenfoten till en lada.»

De båda fragmenten, som omtalas i Dybecks reseberättelse, iakttogos på nytt av herr Gunnar Ahlbin och anmälades till Riksantikvarien 1922. »Den ena delen är lagd till stöd i en lada vid vägen mot Rasbokils socken ... Den andra delen lades till stöd i körbana till loge i granngården så sent som 1916 ... Runorna äro dess bättre vända utåt, och stenen tycks vara delad på längden.» Stenarna framtogs år 1926 och fördes till kyrkan. De hopfogades med sten kitt och mässingsdubbar och uppställdes i södra vapenhuset invid östra väggen.

Ljust grårod, finkornig granit. Höjd 1,06 m., bredd 0,88 m. Ytan är slät. Ristningen är tämligen djupt huggen, men ganska ojämnt, delvis tydligt, delvis rätt svagt.

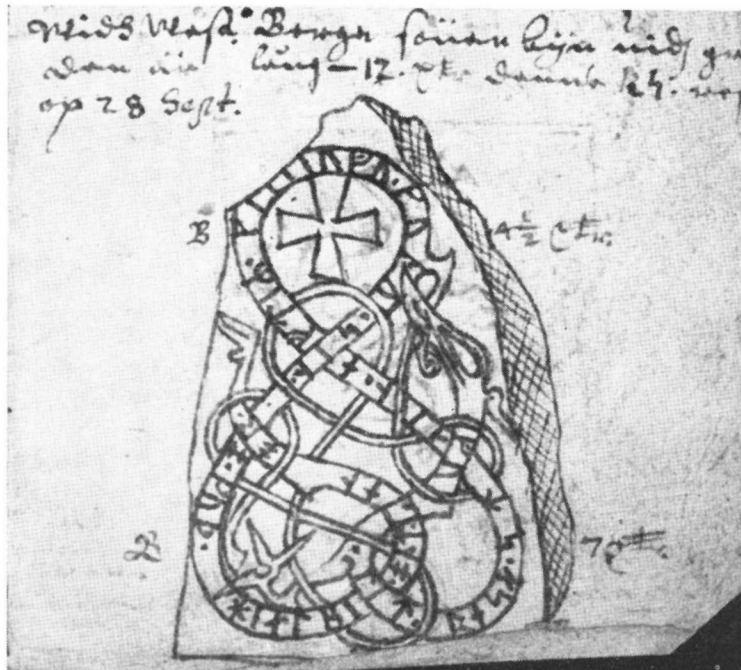

Fig. 164. U 1008. Västerberga, Rasbo sn.
Efter teckning av Rhezelius (F c 6).

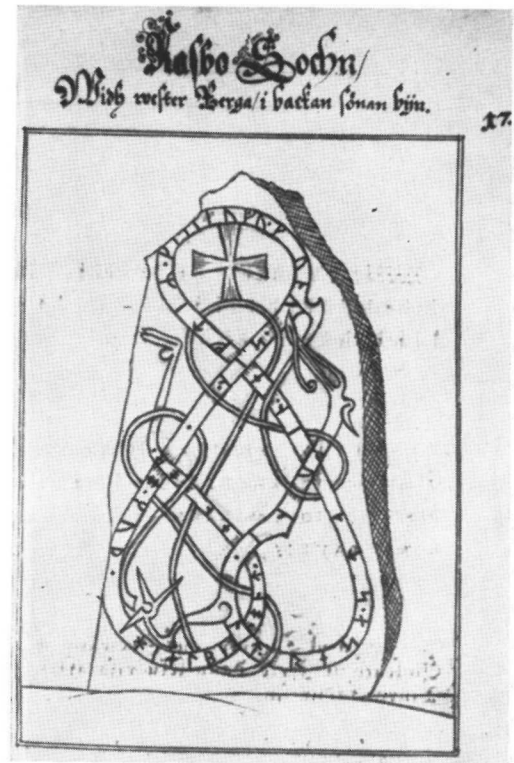

Fig. 165. U 1008. Västerberga, Rasbo sn.
Efter teckning av Rhezelius (R 550).

Inskrift (med det inom [] supplerat efter B 534):

[kuni lit · rasa · stain · e]ftir ki - - - uku · kunu [sino · kup hialbi ont en]or
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Gunni let ræisa stein æftir Gi[nnla]ugu, konu sina. Guð hialpi and hennar.

»Gunne lät resa stenen till minne av Ginnlög, sin hustru. Gud hjälpe hennes ande.»

Till läsningen: Intet sk efter 21 **r**. 22 **k** är icke stunget. Yttre delen av runslingan är skadad, och toppen av de följande fyra runorna förlorad. Efter 23 **i** återstår nedre delen av två raka stavar. Ytterligare en runa bör ha haft plats före 27 **u**. Sålunda: **kinlauku**. En ojämn fördjupning finnes mellan hst och bst i 28 **k**; den verkar icke huggen. Båda runorna 52—53 **or** mycket tydliga och absolut säkra. Efter 53 **r** intet sk.

Rhezelius (F c 6, F a 6, R 550): 1—4 **guni**, 9 **e**, 17 **e**, 22—29 **ki - - - ugu**, 37 **o**, 47 **o**, 50—53 **enor**. F a 5: 1—4 **guni**, 9 **e**, 17 **e**, 22—29 (supplerat) **kinlaugu**, 37 **o**, 47 **o**, 50—53 **enor**. — Hadorph o. Leitz (B 534): 22—29 **k - - - uku**, 50—53 **enor**. — O. Celsius: 1—4 **guni**, 9 **e**, 17 **e**, 22—29 **k - - - ugu**, 37 **a**, 47 **o**, 50—53 **enor**. A. Celsius: 1—4 **kuni**, 9 **e**, 17 **e**, 22—29 **k - - - ugu**, 37 **a**, 47 **o**, 50—53 **enor**.

Om mansnamnet *Gunni* se Sö 188, om kvinnonamnet *Ginnlaug* U 375. Märkligt nog förekommer detta namn på ännu en runsten i grannskapet, nämligen U 1012. Det är möjligt, kanske t. o. m. sannolikt, att det här är fråga om samma person. På den äldre U 1012 omtalas, att hon jämte tre bröder och sin syster Åfrid lätit resa en minnesvård efter sin fader. Den yngre runstenen, U 1008, är rest efter henne själv av hennes man. Detta tidsförhållande mellan de

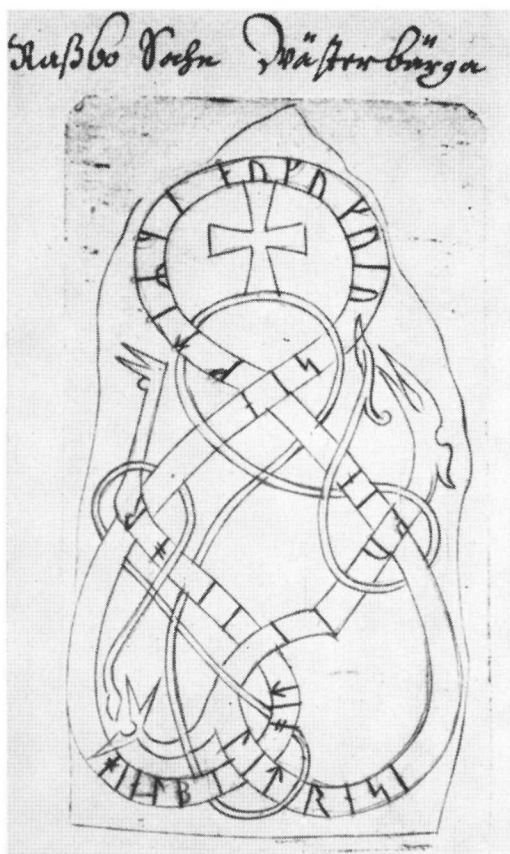

Fig. 166. U 1008. Västerberga, Rasbo sn.
Efter kopparstick av Bureus.

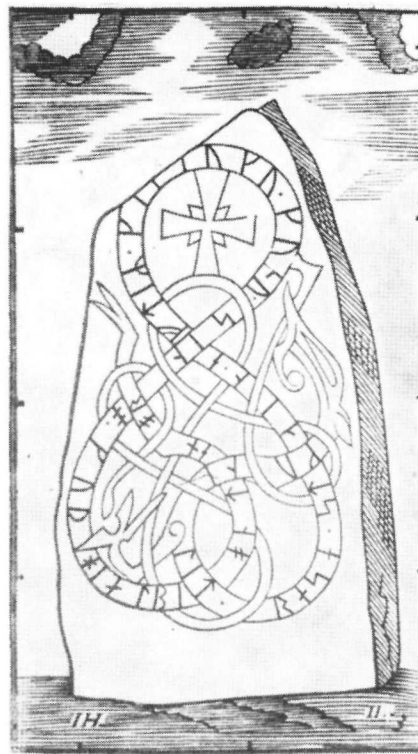

Fig. 167. U 1008. Västerberga, Rasbo sn.
Efter B 534.

båda stenarna stämmer synnerligen väl med deras ornamentik. U 1012 är ett verk av Åsmund Kåreson. U 1008 är visserligen osignerad, men så vitt man vågar döma med hjälp av de äldre avbildningarna, företer den så stora likheter med U 1006, att vi här måste ha att göra med samme ristare. Märk särskilt korsets form, rundjurets långsträckta huvud med det mandelformiga ögat, den nedhängande och upprullade näsfliken och de tillbakaböjda öronen, slutligen också den långa, smala slinga, som på ett ganska oorganiskt sätt utgår från rundjurets kropp och med sina vindlingar sammanbinder huvudslingan och utfyller ristningsytan. För övrigt har ristaren skickligt anpassat sig efter stenarnas olika form. Såsom tidigare nämnts, kan U 1006 med stor sannolikhet attribueras till ristaren Manne, som har utfört U 1007 i samma socken och där angivit sitt namn.

Inskriften använder tre gånger **o**-runan för nasalerat **a**: **sino**, **ont**, **enor**; jfr U 1007 **moni**. Intressant ur språklig synpunkt är formen **enor**, utan **h** hos denne tydligen mycket lokalt bundne ristare, och med **r** i stället för **æ**; jfr U 1007 **runa**.

U 1008 tillhör de icke särdeles många runstenar, som blivit resta efter en kvinna av hennes efterlevande make. Vida vanligare är ju det motsatta förhållandet, att en änka låter resa minnessten efter sin bortgångne man. Det torde under vikingatiden ha varit vida vanligare, att mannen drabbades av döden före hustrun.